

Tento rok sa oslavu MDD v miestnej škôlke podujala zorganizovať rada rodičov. Nadšení rodičia premenili areál materskej škôlky na rozprávkový les plný zábavy, smiechu, hudby, balónov a bubliniek. Viac na str. 5

FOTO: RASTISLAV VRÁTNÝ

Srnský vrch pokorilo vyše 100 športovcov

Ing. Jolana Hiklová

Jednota bývalých urbárikov v spolupráci s Obecným úradom v Hornom Srní aj tento rok zorganizovala už štvrtý ročník športového podujatia známeho pod názvom Zdolaj Srnský vrch. Vo sviatočné prvorajové ráno sa prichádzali účastníci podujatia zaregistrovať na štartovacie stano- visko pri kultúrnom dome, kde s registračným číslom dostali aj mapu a magnetku na pamiatku. Organizátori podujatia určil tri trasy:

10 km trasa – bola rozde- lená na súťažný cezpoľný beh alebo nesúťažnú vychádzku. Trasa viedla od štartu na Vý- šok po Jarošovom chodníku až k chate na Srnskom vrchu, kde bol kontrolný bod. Po- tom súťažiaci pokračova- li dolu chotárnou cestou až

na Liništie, Lány a do cieľa pri kultúrnom dome. Sú- ťažného cezpoľného behu sa zúčastnilo 17 súťažiacich a nesúťažnej desaťkilomet- rovej vychádzky sa zúčast- nilo 30 účastníkov. Najmlad- ším športovcom na tejto trase bol jeden a pol ročný Jonáško, ktorého pochtivo vy- niesol jeho otec až na Srnský vrch. Najstarší účastník bol muž, mal 69 rokov a súťažil v cezpoľnom behu.

25 km trasa – nesúťažná vychádzka. Trasa sa začí- nala na štarte pri kultúrnom dome a potom po modrej značke na Grófovú, tam tu- risti prešli na žltú značku a zostúpili Smutným jarkom k pamätníku zostreleného bombardéra B27 Liberátor a pokračovali k lovecké- mu zámku Antostál, kde bol kontrolný bod. Potom sa po červenej značke dostali až

do cieľa, opäť pri kultúrnom dome. Tejto krásnej vy- chádzky sa zúčastnilo 60 občanov, najmladšie špor- tovkyne boli trojročné ses- try Emília a Meliska a malá Ninka. Najstaršia účastníčka bola tiež žena, mala 64 ro- kov.

Trasa pre telesne postih- nutých viedla okolo obce s medzizastávkou a občerstvením v reštaurácii U So- kola a s cieľom pri kultúrnom dome, kde bolo tiež pre nich pripravené občerstvenie a pizza.

Na Srnskom vrchu bol pre nesúťažiacich účastníkov športového podujatia pri- pravený guláš, ktorý už od rána varil Vladko Rehák, ale tiež pivo, kofola a pre deti sladkosti. Deti si tam mohli zastrieľať aj z luku či vzdu- chovky. Okrem vône guláša sa horou niesol aj zvuk har-

Víťazi

Deti do 15 rokov:

Jakub Svdek

Deti do 15 rokov a rodičia:

Amálka Galková
a Vladislav Galko

Ženy do 29 rokov:

Tereza Červenková

Muži do 29 rokov:

Jozef Špirka

Muži do 39 rokov:

Peter Jackovič

Ženy do 59 rokov:

Monika Šimáková

Ženy do 69 rokov:

Alena Tekulová

Muži do 69 rokov:

Ladislav Mišovec

moniky a ľudový spev. Pán Piatrik starší, vychýrený harmonikár a muzikant, tak zahral, že aj nohy presta- li bolieť a cesta naspäť bola oveľa ľahšia.

Účastníci podujatia, kto- rí sa zapojili do 10 km cez- poľného behu, po dobehnutí do cieľa dostali občerstve- nie a čerstvo upečenú pizzu v kultúrnom dome.

Spolu sa do akcie „Zdo- laj Srnský vrch“ zapojilo 108 účastníkov, z toho bolo 34 detí do 15 rokov. Môžeme konštatovať, že ide o pre- krásnu športovú rodinnú aktivitu rodičov a detí, a to nielen z Horného Srnia, ale aj z blízkeho okolia. Za jej zor- ganizovanie a prípravu patrí vďaka všetkým zaintereso- vaným, ale predovšetkým predsedovi urbáriátu pánovi Ing. Pavlovi Húserkovi.

Zberné miesto odpadov obecný dvor pri kultúrnom dome

Po krátkej prestávke je od mája občanom opäť k dispozícii.

Mária Patková

Vďaka poskytnutiu nenávratného finančného príspevku Ministerstva životného prostredia SR pre operačný program Kvalita životného prostredia boli v rámci projektu Intenzifikácia triedeného zberu komunálneho odpadu v obci Horné Srnie realizované stavebné úpravy, oplatenie a nákup potrebného vybavenia obecného dvora. Do užívania tak bola daná plocha veľkosti 360,50 m², chránená oplatením v celkovej dĺžke viac ako 72 m, na ktorej sú rozmiestnené veľkoobjemové kontajnery na:

- drobné stavebné odpady,
- objemný odpad,
- biologicky rozložiteľný odpad
- a drevo.

Uvedené druhy odpadu, ktoré pochádzajú výlučne z domácností fyzických osôb s trvalým pobytom v obci Horné Srnie, nie z prevádzok podnikateľov, bude možné odovzdať v obecnom dvore.

V obecnom dvore sa sústreďujú nasledujúce oddelene zbierané druhy komunálneho odpadu:

Biologicky rozložiteľný odpad (skr. BRO) (20 02 01)

Je to odpad, ktorý je schopný sa rozložiť v prírode, ako je najmä odpad z potravín, odpad z papie-

Drevo (20 01 38)

Starý nábytok rozobratý na dosky a bez iných materiálov (napr. sklenených výplní, poličiek, gumových a plastových tesnení, molitanu, textilných čalúnení a strunového pruženia); dvere, drevené podlahy a parkety, okenné rámy bez skla a gumových tesnení, dosky, stavebné a demolačné drevo, palety, drevotrieskové dosky a iné. V odpade môžu zostať len štandardné kovové súčasti menších rozmerov, ako klince, skrutky, spony, pánty, klučky, kovové lišty a pod. Neprevezmú sa: laminátové podlahy, nábytok v pôvodnom stave nerozobratý.

Objemný odpad (20 03 07)

Komunálny odpad, ktorý svojím rozmerom a hmotnosťou nezodpovedá používaným zberným nádobám používaným v systéme zberu komunálneho odpadu. Je to napr. čalúnená výplň nábytku, podlahové krytiny – linoleá, laminátové plávajúce podlahy, koberce, sanita – umývadlá, WC misy a pod.

Drobný stavebný odpad (skr. DSO) (20 03 08)

Zmiešaný stavebný odpad zo stavebných úprav, udržiavacích a rekonštrukčných prác vykonávaných fyzickou osobou. Patrí sem tehly, dlaždice, omietka, betónová suť alebo kamenivo; jednotlivé kusy nesmú presiahnuť hmotnosť 15 kg. Betónová suť nesmie obsahovať nebezpečný odpad zo stavieb, ako je napr. azbestová krytina, azbestové kanalizačnú rúry a pod.

Odovzdanie DSO v obecnom dvore je spoplatnené sadzbou 0,03 EUR/kg.

uvedené druhy odpadu – poverený pracovník vykoná vizuálnu kontrolu dovezeného odpadu.

Odovzdanie drobného stavebného odpadu je spoplatnené sadzbou 0,03 EUR/kg odpadu, preto je pred jeho vyložením do kontajnera nutné transportné zariadenie s DSO odvážiť pred aj po jeho vyložení. Poplatok za odovzdanie odpadu uhradí dovozca v Obecnom úrade Horné Srnie bezodkladne, najneskôr však do troch kalendárnych dní odo dňa uloženia DSO v obecnom dvore; v prípade márneho uplynutia lehoty na zaplatenie bude dovozcovi doručená faktúra.

Všetky odovzdávané odpady je dovozca povinný na vlastné náklady a vlastnými silami roztriediť, uložiť a umiestniť podľa pokynov povereného pracovníka do určených kontajnerov, a to tak, aby nedošlo k znečisteniu životného prostredia.

Poverený pracovník má právo neprijíť odpad, ktorý je na základe jeho vlastného posúdenia:

- silne znečistený alebo obsahuje akékoľvek nebezpečné látky,
- obsahuje látky a materiály, ktoré sa na obecnom dvore neukladajú,
- presahuje aktuálne kapacitné možnosti obecného dvora,
- je nedôveryhodný – nepochádza od dovozcu.

Poverený pracovník má právo **odmietnuť prijatie odpadu v obecnom dvore, ak dovozca nemá uhradený poplatok za KO, resp. ak boli v minulosti zaznamenané problémy s úhradou po-**

Členovia ZO SZTP Horné Srnie brigádovali

Štefan Blaho

Dňa 5. apríla 2018 uskutočnili členovia ZO SZTP Horné Srnie brigádu v miestnom parku a v okolí kultúrneho domu. Počasie našťastie prialo, nepršalo ani nefúkal vietor, dalo sa dobre vyhrabávať i zametať. Ženy väčšinou hrabali a zametali, muži nakladali a vozili odpad na

určené miesto. Uskutočnenie tejto brigády v miestnom parku patrí už tradične členom ZO SZTP, ktorí majú dobrý pocit z dobre vykonanej práce. Po ukončení brigády si členovia odpočinuli pri malom občerstvení. Ďakujeme všetkým účastníkom.

FOTO: LÝDIA MURÁROVÁ

platku za prevzatie DSO v obecnom dvore.

Z prostriedkov nenávratného finančného príspevku boli pokryté aj náklady na kúpu kolesového traktora s príslušenstvom, ako čelný nakladač, traktorový náves, traktorový nosič kontajnerov, drvič a 12 ks veľkoobjemových kontajnerov s objemom 7 a 20 m³. Používaním vlastného zariadenia očakávame zníženie

nákladov na dopravu odpadov na ďalšie nakladanie. Zefektívnením zberu triedeného odpadu očakávame nárast množstva vytriedených plastov, papiera, skla a kovov, ako aj oddelene zbieraných zložiek komunálneho odpadu – bioodpadu, dreva, drobného stavebného odpadu, a v konečnom dôsledku zníženie množstva komunálneho odpadu vyvázaného na skládku.

Otváracie hodiny

PO	7.00 – 13.30	
UT	7.00 – 13.30	15.00 – 17.00*
ST	7.00 – 13.30	
ŠT	7.00 – 13.30	
PI	7.00 – 13.30	
SO	9.00 – 11.00	

Obed. prestávka: 11.00 – 11.30

*od októbra do februára do 16.00

ra a lepenky a odpad zo záhrad a parkov. Neprevezme sa: BRO s obsahom iných komodít, napr. skla, plastov a i., uhynuté zvieratá a iný biologický odpad, ktorého likvidáciu zabezpečujú špecializované firmy. Keďže je BRO určený na spracovanie v kompostárni, nesmie obsahovať napr. kovy, kamene a pod., ktoré môžu vážne poškodiť zariadenie kompostárne.

Jedlé oleje a tuky (20 01 25)

Jedlé tuky a oleje po príprave jedál, ktoré neobsahujú viac ako 10 % prímiesi a nečistôt v PET fľaši.

Podmienky prevzatia odpadu do obecného dvora

Dovozca odpadu je povinný rešpektovať pokyny povereného pracovníka.

Podmienkou vstupu a umiestnenia odpadu v obecnom dvore je **preukázanie sa poverenému pracovníkovi dokladom o trvalom pobyte na území obce Horné Srnie a platení miestneho poplatku za KO a DSO (ďalej len „poplatok za KO“),**

Uložiť je možné **len vyššie**

FOTO: PETER MURÁR

Hospodársky výsledok obce za rok 2017

Ing. Jolana Hiklová

Hospodárenie obce Horné Srnie sa v roku 2017 riadilo podľa schváleného rozpočtu, ktorý bol zostavený ako vyrovnaný rozpočet a schválený obecným zastupiteľstvom dňa 13. 12. 2016 uznesením č. 155. Súčasťou rozpočtu obce bol aj rozpočet rozpočtovej organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti obce – Základnej školy s MŠ Václava Mitúcha.

Pôvodne obec rozpočtovala bežné príjmy na sumu 1 500 486,- € a príjmy rozpočtovej organizácie na sumu 22 700,- €. Po štyroch úpravách rozpočtu boli bežné príjmy obce navýšené na sumu 1 646 743,04 € a príjmy základnej školy na sumu 35 325,53 €. Celkové príjmy obce aj s príjmami z finanč-

316 670,38 € a príjmy na prenesené kompetencie ZŠ a MŠ boli spolu 478 730 €.

Z daňových príjmov najviac finančných prostriedkov získala obec z podielových daní, a to 794 906 € a z dane zo stavieb sumu 112 238 €. Z nedaňových príjmov mala obec najväčší príjem z prenájmu bytov – sumu 54 778 € a z prenájmu priestorov v kultúrnom dome – sumu 35 426 €. Obec eviduje k 31. 12. 2017 nedoplatky za komunálny odpad vo výške 2 526,75 €, za daň z nehnuteľností 3 206,74 € a daň za psa 109,85 €. K 31. 12. 2017 boli z nedaňových príjmov nedoplatky za nájom hrobového miesta vo výške 1 727 €, za nájom v KD 30,- €, nájomné za byty 8 141,76 € a nájomné za kanalizáciu 8 200 €.

V príjmoch kapitálového rozpočtu obec prijala finančné

345 058,12 €. Jej rozpočtová organizácia – ZŠ s MŠ Václava Mitúcha minula na bežné výdavky spolu 730 430,23 € a ako kapitálový výdavok použila sumu 5 858,93 € na nainštalovanie zariadenia na odsávanie pár v stravovacej prevádzke.

Z rozpočtovaných celkových výdavkov po poslednej zmene rozpočtu bolo z finančnej čiastky 1 960 108,- € skutočné čerpanie k 31. 12. 2017 v sume 1 748 851,16 EUR, čo predstavuje 89,22 %.

Z hľadiska výdavkov bežného rozpočtu boli získané prostriedky použité na zabezpečenie chodu obce, napríklad na nákup spotrebného materiálu obec použila sumu 23 535,54 €, za energie zaplatila 30 771,81 €, za opravy a údržby zaplatila sumu 40 817,81 €, na ostatné služby spolu 80 927,32 €. Obec

podárstva, verejného osvetlenia, bývania a občianskej vybavenosti, športu, kultúry, cintorínskych služieb, opatrovateľskej služby, sociálnej pomoci občanom v hmotnej núdzi a v rámci originálnych kompetencií aj financovanie ZŠ s MŠ. Súčasťou rozpočtu bežných výdavkov boli aj prostriedky na financovanie prenesených kompetencií v oblasti školstva. Celkové bežné výdavky (vrátane základnej školy) za rok 2017 predstavovali sumu 1 280 029,69 €.

Kapitálové výdavky boli použité na nasledovné rekonštrukcie a modernizácie majetku obce:

Rekonštrukcia zdravotného strediska
Zateplenie a hydroizolácia strechy, výmena okien
34 677 €

Modernizácia zberného dvora
Zakúpenie drviča, váhy, kontajnerov, traktora + príslušenstvo
243 499 €

Rekonštrukcia chodníka na ulici Na Hornom konci
Pravá strana ulice
6 349,20 €

Nákup posypového zariadenia
7 319 €

Nákup priekopového ramena
10 956 €

Vybudovanie multifunkčného ihriska
18 308 €

Oplotenie základnej školy, rekonštrukcia múrika
12 990 €

Vybudovanie osvetlenia
4 000 €

Vypracovanie projektovej dokumentácie na realizáciu stavby „Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov v obci Horné Srnie“
2 880 €

Celkové výdavky kapitálového rozpočtu za rok 2017 boli vo výške **350 917,05 €**.

Vo výdavkoch finančných operácií sa prejavilo splácanie úverov a navýšenie imania v Regionálnej vodárenskej spoločnosti Vlára-Váh. Celkové výdavky na finančné operácie obce za rok 2017 boli vo výške 117 904,42 €.

Obec uzatvorila v roku 2008 zmluvu so Štátnym fondom rozvoja bývania č. 309/474/2008, ktorej predmetom bolo poskytnutie podpory z prostriedkov fondu za účelom nadvstavby MŠ pre 9 nájomných bytov v celkovej výške 6 522 000,- Sk (216 490,73 €). Splátky

v roku 2017 predstavovali sumu 8 356,08 € (istina – 6 720,32 €, úroky – 1 635,76 €).

Zostatok záväzku voči ŠFRB k 31. 12. 2017 je 157 675,35 €. V roku 2010 obec uzavrela zmluvu so Štátnym fondom rozvoja bývania č. 309/855/2010 na výstavbu 16 nájomných bytov. Výška poskytnutého úveru je 427 349,26 €. Splátky v roku 2017 predstavovali sumu 16 494,24 € (istina – 13 004,99 €, úroky – 3 489,25 €).

Zostatok záväzku voči ŠFRB k 31. 12. 2017 je 337 061,18 €.

Obec použila zo svojho rozpočtu na splátky všetkých bankových úverov spolu sumu 54 659,25 €. Spolu celková suma dlhu obce k 31. 12. 2017 bola 780 427,23 €, avšak do reálnej hodnoty dlhu obce sa nezapočítava suma 726 060,58 € (nezapočítava sa zostatok záväzku voči ŠFRB a krátkodobý preklenovací úver). Potom upravená reálna hodnota dlhu obce predstavuje čiastku 54 366,65 €.

Obec Horné Srnie v roku 2017 poskytla v súlade s platným VZN o poskytovaní dotácií právnickým osobám, fyzickým osobám – podnikateľom na podporu všeobecne prospešných služieb, na všeobecne prospešný alebo verejnoprospešný účel nasledovné dotácie:

Telovýchovná jednota	9 000 €
Vodácky oddiel	600 €
Skautský oddiel	600 €
Rybársky zväz	100 €
Jednota dôchodcov	300 €
Spevácky zbor	609,17 €
Folklórne súbory Kamenček a Sriaň	1 079,61 €
ZO SZTP	1 300 €

Obec dostala dotáciu finančných prostriedkov na prenesenú kompetenciu pre ZŠ a MŠ spolu-sumu 478 730 €.

Prebytok rozpočtu v sume 56 121,83 € upravený o nevyčerpané prostriedky zo ŠR podľa osobitných predpisov v sume 9 355,94 € obec použila na tvorbu rezervného fondu, a to vo výške 46 765,89 €. Taktiež aj zostatok z finančných operácií v sume 198 765,96 € obec použila na tvorbu rezervného fondu. Spolu bol rezervný fond obce za rok 2017 navýšený o sumu 245 531,85 €, potom celková čiastka na rezervnom fonde je 405 070,30 €. Finančné prostriedky z rezervného fondu môže obec použiť na zhodnotenie svojho hmotného a nehmotného majetku.

Stav bankových úverov obce				
Banka	Splatnosť	Suma v €	Účet	Účel
VÚB banka, a. s.	10/31/2018	231 324,05	krátkodobý	Intenzifikácia triedeného zberu
Prima banka, a. s.	12/17/2019	19 669,02	dlhodobý	Komfort úver
Prima banka, a. s.	12/21/2020	22 522,68	dlhodobý	Rekonštrukcia MŠ
VÚB banka, a. s.	4/20/2027	12 174,95	dlhodobý	Intenzifikácia triedeného zberu

ných operácií (vrátenej pôžičky od Regionálnej vodárenskej spoločnosti Vlára-Váh, prijatie úveru na financovanie projektu „Intenzifikácia triedeného zberu komunálneho odpadu“, prijatie zábezpeky) boli k 31. 12. 2017 v sume 2 003 738,95 €. Z toho príjmy z finančných operácií za rok 2017 predstavovali čiastku

prostriedky za predaj mobilnej bunky a kapitálový transfer na realizáciu projektu „Prevencia kriminality – Peši chodím rád“. Celkové príjmy kapitálového rozpočtu za rok 2017 boli vo výške 5 000,- €.

Obec vyčerpala na svoje bežné výdavky 549 599,46 € a na svoju investičnú činnosť sumu

vyplatila na mzdy vlastných zamestnancov sumu 206 869,56 € a na odvody do poisťovní za zamestnancov uhradila 81 891,17 €. Ďalej obec použila finančné prostriedky na platenie úrokov z poskytnutých úverov, financovanie výdavkov v oblasti požiarnej ochrany, miestnych komunikácií, odpadového hos-

Vítanie detí

21. júna 2018 privítali zástupcovia obce našich najmladších obyvateľov. Slávnostného obradu sa zúčastnilo 15 z 19 narodených detí. FOTO: ARCHÍV OCÚ

Opúšťa nás ďalšia generácia deviatakov FOTO: ARCHÍV ZŠ

Bilancia školského roka

Eva Šumichrastová

Blíži sa 30. jún, a tak bilancujeme. Školský rok 2018/2017 ukončilo 218 žiakov v základnej škole a 77 detí v materskej škole. Všetci

žiaci prospeli, úspešní riešitelia okresných vedomostných a umeleckých súťaží boli ocenení p. starostom obce a dostali vecný dar od Rodičovského združenia pri ZŠ. Do 1. ročníka bolo k 20. júnu prijatých 22 detí. Prijímanie

do materskej školy prebehne až po 1. júli 2018. Všetci sa tešíme na zaslúžené prázdniny a dovolenky a spoločne si prajeme veľa zdravia, pohody a síl do nového školského roka.

Žiaci ocenení starostom v školskom roku 2017/2018		
1.	Šimon Sabadka, 8.A	5. miesto v okresnom kole Pytagoriády, úspešný riešiteľ 4. miesto v okresnom kole fyzikálnej olympiády, úspešný riešiteľ
2.	Oliver Papiernik, 7.A	7. miesto v okresnom kole dejepisnej olympiády, úspešný riešiteľ
3.	Ema Papierniková, 5.A	2. miesto v oblastnom kole recitácie 3. miesto Trenčianske hodiny
4.	Daniela Sokolová, 9.A	7. miesto v okresnom kole dejepisnej olympiády, úspešná riešiteľka, za reprezentáciu v súbore Kamenček, 1. miesto Medzníky 2. svetovej vojny
5.	Lukáš Fabuš, 9. A	1. miesto v okresnom kole v speve ľudových piesní Trenčianske hodiny
6.	Karin Huráková, 6.A	12. miesto v okresnom kole dejepisnej olympiády, úspešný riešiteľ
7.	Richard Vavruš, 8.A	3. miesto v okresnom kole technickej olympiády, úspešný riešiteľ
8.	Martin Lipták, 8.A	3. miesto v okresnom kole technickej olympiády, úspešný riešiteľ
9.	Kamila Bezáková, 8.A	12. miesto v olympiáde v anglickom jazyku, úspešná riešiteľka
10.	David Lipták, 7.A	8. miesto v okresnom kole technickej olympiády, úspešný riešiteľ
11.	Andrej Masiarčin, 8.A	6. miesto v okresnom kole dejepisnej olympiády, úspešný riešiteľ
12.	Anton Škrátok, 9.A	1. miesto Medzníky 2. svetovej vojny
13.	Martin Bezák, 9.A	1. miesto Medzníky 2. svetovej vojny, 10.miesto v okresnom kole dejepisnej olympiády, úspešný riešiteľ
14.	Samuel Jurčo, 4.B	10. miesto v okresnom kole Pytagoriády, úspešný riešiteľ
15.	Matej Kebísek, 5.A	10. miesto v okresnom kole Pytagoriády, úspešný riešiteľ
16.	Patrik Chlebana, 4.A	10. miesto v okresnom kole Pytagoriády, úspešný riešiteľ
17.	Lívia Michalíková, 4.A	3. miesto v oblastnom kole recitácie
18.	Anna Škrátoková, 5.A	20. miesto v okresnom kole Pytagoriády, úspešná riešiteľka
19.	Mariana Zubková, 5.A	úspešná riešiteľka v okresnom kole matematickej olympiády
20.	Roman Papiernik, 6.A	za 1. miesto v súťažiach v hre na akordeóne
21.-24.	Vavrušová, Masiarčinová, Šimková, Ochranová, 9.A	za reprezentáciu v súbore Kamenček počas celého štúdia

Nie je dejepis ako dejepis

Podľa usmernenia ministerstva školstva deviatakom v tomto školskom roku pribudla hodina dejepisu.

PaedDr. Helena Kramáriková

Ako dôvod ministerstvo uvádzalo eliminovanie extrémnych nálad u mladých ľudí a hlbšie pochopenie významu histórie pre súčasnosť a potrebu vytvoriť priestor na diskusiu o tom, aké nepriaznivé dôsledky má extrémizmus. V súčasnej spoločenskej situácii je podľa ministerstva posilnenie výučby dejepisu krokom, ktorý má za cieľ vytvoriť priestor na rozvíjanie kritického myslenia u mladých ľudí. Pani učiteľka Lindenthlová sa problematike naozaj venovala veľmi zodpovedne a dokázala žiakov zmotivovať k vysvetľovaniu témy rôznymi pútavými formami a metódami.

Medzi najzaujímavejšie určite patrili nasledovné exkurzie, lebo pre pochopenie danej témy je lepšie raz vidieť ako stokrát počuť. V Bratislave si deviataci so záujmom prezreli výstavu Slováci v československých légiách, ktorej súčasťou bola prezentácia légiovaku. Výstava bola zameraná k 100. výročiu konca 1. svetovej vojny. Výbornou témou k tejto problematike bola i prezentácia snáď najvýznamnejšej postavy slovenských dejín Milana Rastislava Štefánika, mierutvorcu a humanistu svetového významu. S jeho životom a tvorbou sa zoznámili nielen návštevou Štefánikovho rodiska v Košariskách, ale i pamätníka na

Bradle. Zúčastnili sa besedy s autorom knihy Kto zostrelil Štefánika? Stanislavom Háberom a vyvrcholením štúdia o tejto osobnosti bolo divadelné predstavenie v DAB Nitra Štefánik - Slnko v zatmení. V apríli si tragédiu a koniec 2. svetovej vojny i výročie oslobodenia mesta Trenčín a celého regiónu pripomenuli pri Pamätníku umučených na Brezine. V máji navštívili Banskú Bystricu - Múzeum SNP a Kaľište - obec vypálenú nacistickými vojakmi a príslušníkmi PO Hlinkovej gardy. Na mieste zločinov pri štúdiu jednotlivých artefaktov žiaci pochopili život v čase extrémizmu, čo ľudia cítili, prežívali, ako to tam vlastne fungovalo. Vedomosti získané nielen na hodinách dejepisu, ale i na historických miestach naši traja deviataci Danko Sokolová, Martin Bezák a Anton Škrátok zúročili v súťaži Medzníky 2. svetovej vojny, ktorá bola organizovaná Oblastným výborom Slovenského zväzu protifašistického boja v Trenčíne. Obsadili 1. miesto v silnej konkurencii a najväčším ocenením pre nich bola exkurzia na Jankovom vršku pri mohyle a v partizánskom Múzeu partizánskej brigády Jána Žišku v Bánovciach nad Bebravou. Dúfame, že tieto aktivity prispeli k pochopeniu, že extrémizmus nie je forma riešenia problémov i v súčasnej spoločnosti.

Žiaci našej školy na návšteve Múzea SNP v Banskej Bystrici FOTO: ARCHÍV ZŠ

Výlet na kaštieľ Antonstál

Katarína Kramlíková

Tretí júnový pondelok sa deti z MŠ historicky prvýkrát zúčastnili výletu na poľovnícky kaštieľ v Antonstále. V tichom lesnom prostredí Bielych Karpát deti skúsili, čo je zážitkové učenie naživo.

Ochotní zamestnanci zariadenia si deti ihneď po príchode rozdelili do skupiniek a pripravili pre ne naozaj jedinečný program. Okrem výučby lesnej pedagogiky, pozorovania diviacej zveri či života včiel v netradičných úloh si

deti mohli vyskúšať strelbu z luku, vyfarbovať si ručne vyrezávanú drevenú lesnú zver. Prostredníctvom hmatu rozlišovali dary prírody, cestou náučným chodníkom rozoznávali stromy, kvety i lesnú zver a zahrli sa autentické environmentálne hry. Neopakovateľnú atmosféru prostredia dotváralo príjemné slnečné počasie a deti z výletu odchádzali so spokojným úsmevom, plné nielen krásnych zážitkov, ale i nových poznatkov.

V mene MŠ celému kolektívu kaštieľa zo srdca ďakujeme.

FOTO: ARCHÍV MŠ

MDD v škôlke

Tohoročné MDD zorganizovala pre škôlkarov Rada rodičov pre MŠ.

Monika Kovačovicová a kol.

Keďže sme už minulý rok chceli spraviť niečo podobné, ale nejako z toho zišlo a zostali sme „len“ pri balíčkoch, tento rok sme sa toho chopili a veríme, že sa to nielen našim dromcom páčilo, ale i rodičia radi strávili popoludnie so svojimi ratolesťami.

Stretli sme sa, vymysleli sme súťaž, spísali sme, čo treba nakúpiť, vybaviť a začalo sa chystanie. Prišiel deň D, keď sa detičky napapali a išli spať, nabehli sme zdobiť dvor a pripraviť všetko potrebné, aby ich oslava bola čo naj. Areál materskej škôlky sa zmenil na rozprávkový les, plný zábavy smiechu, hudby, balónov a bubliniek. Na deti čakala snehulienka (Barbora Tináková), šmoulinka (Gabriela Babolčaiová), tatko šmolko (Lenka Blaškiová) a šašovia (Daniela Vodičková

a Monika Kovačovicová) a tiež nám pomáhali šikovné slečny Bea Šimková, Patrícia Tallová, Kristína Kamenská.

Detičky museli prejsť piatimi stanovišťami a pri každom za absolvovanie dostali pečiatku. S „plánikom“ plných pečiatok si k šašom prišli po sladkú odmenu a vecné darčeky, za ktoré ďakujeme našich dlhoročným sponzorom (pani zmrzlinárke, oddeleniu marketingu Cemmac, p. Janke Turákovovej a ďalším, ktorí chcú zostať v anonymite).

Detičky si v sprievode svojich rodičov zasúťažili, poskakali na hrade, odšmýkali sa na mega šmyklavke, zatancovali si. Mr. Bubble urobil skvelú show a potom si mohli deti samy vyskúšať spraviť obrovské bubliny. Dievčatká sa pod rukami šikovných pani „maliarok“ menili na mačičky, motýle, jednorožcov a chlapci na tigrov, Spidermanov.

Aj pre pani učiteľky sme mali pripravenú úlohu. Ukázali nám, akú majú silu v rukách.

Pretože nám počasie prišlo a počas celého popoludnia slniečko svietilo, padlo všetkým vhod občerstvenie, o ktoré sa postarali naše šikovné mamičky, za čo im patrí veľké Ďakujeme. Mali sme na výber z množstva koláčikov sladkých aj slaných a, samozrejme, sme nemohli zabudnúť na pitný režim v našom „bare“, ktorý mala pod palcom Nelka.

Naše veľké Ďakujem Majke, Mirke, Peťke, Renátke, Majke – patrí zúčastneným pani učiteľkám za ich ochotu, pomoc a všetku láskavosť – taktiež pani kuchárke a pani upratovačkám.

Dúfame, že sa vám všetkým tento „nultý“ ročník MDD páčil a tie ďalšie budú lepšie a lepšie, ale verte, snažili sme sa.

FOTO: RASTISLAV VRÁTNY

Andrea Jacinto

Písal sa rok 2012, keď manžel dostal ponuku ísť pracovať do Angoly do jednej americkej spoločnosti. Nebolo to ľahké rozhodnutie, ale po zvážení všetkých okolností odcestoval do Luandy (hlavného mesta Angoly). Zariadil jeden 130 m² byt na novom 60 000 sídlisku a o necelý rok som s tromi deťmi cestovala za ním. A vtedy sa pre nás začal úplne nový život v novej krajine, s novými zvykmi, podnebí a kultúrou.

Angola bola 500 rokov portugalskou kolóniou, z toho dôvodu je, čo sa týka obyvateľstva, zmiešaná, resp. multikultúrna krajina, čiže nie je nič nezvyčajné stretnúť bielych, tmavých či zmiešaných obyvateľov. Taktiež je Angola druhou najväčšou krajinou v ťažení ropy, a preto sa tu nachádzajú všetky najväčšie svetové ropné spoločnosti, čo sa taktiež odzrkadľuje na samotnom zložení obyvateľstva.

Podnebie

V Angole sú 2 ročné obdobia, obdobie dažďov a obdobie sucha. To prvé, ako hovorí už samotný názov, je sprevádzané dažďami. Mylné by sme si mohli myslieť, že je to to chladnejšie, práve naopak, je to čas, keď je skutočne horúco. Dalo by sa teda povedať, že je to naše leto. Je to obdobie pláží a kúpania sa, veď ako inak by sa dalo zvládnuť také teplo. Začína sa 15. augusta (vtedy, keď naše leto takmer končí) a jeho koniec je 15. mája (vtedy, keď u nás akurát začína byť horúco). Keďže je to obdobie dažďov, tak, samozrejme, aj prší, celá krajina je zelená, dozrieva väčšina ovocia. Raz prší viac, inokedy menej, niekedy dlho, inokedy chvíľu. Ale i za malú chvíľu dokáže spadnúť obrovské množstvo zrážok. A sú miesta, kadiaľ sa zrazu nedá prejsť. Kde je normálna cesta, odrazu vznikne niečo ako potok, rieka či jazero.

Od polovice mája nastane obdobie sucha. Je to niečo ako naša jeseň, len bez dažďa. Pomaly začínú opadávať listy, fúka vietor, sú hmla a ochladí sa. I keď ochladenie je relatívny pojem. V praxi to znamená, že ráno je okolo 15 – 22 °C a cez deň v závislosti od oblačnosti 22 °C, ale ak vyjde slnko, teplota môže byť aj cez

Pohľad z terasy mauzólea prvého angolského prezidenta na Cidade alta (horné mesto), kde sú najvýznamnejšie politické budovy (parlament, sídlo prezidenta)

pomedzi autá na tom najväčšom slnku (u nás nepredstaviteľný jav, obdivujem ich, ako to zvládajú). Každý sa snaží zarobiť si, ako vie, nejakú tú kwanzu (čo je angolská mena) a prežiť. Nikto sa nespolieha, že mu peniaze samy prídu na účet.

Nákupy na ulici

Cestou z práce je možné urobiť nákup priamo z auta. Na ulici sa dá kúpiť asi všetko. Ovocie, zelenina, pečivo, vajcia, jogurty, ryby, živé sliepky, toaletný papier, vreckovky, šampóny, kozmetika, elektrické rakety na komáre, spreje proti komárom, ponožky, spodná bielizeň, topánky, opasky, kravaty, nabíjačky, telefóny, učebnice, dokonca aj činky, no skrátka všetko, na čo si len spomeniete, tam nájdete. Ďalším spôsobom nakupovania je počkať doma a dobre počúvať. Ráno prechádza po sídlisku auto a hlási „chlieb, chlieb, chlieb“ – stačí zísť po schodoch, zastaviť ho a máte raňajky. Ak máte chuť na niečo sladké, treba počkať, čoskoro príde pani s veľkou plastovou nádobou plnou šišiek. O chvíľu ide iná pani s „lavórom“ na hlavu a predáva prach na pranie, koľko dávok potrebujete. O nejaký čas zas niekto ponúka metly a lopatky. Pred obedom prechádza auto s plynovými bombami (väčšina sporákov je totiž na plyn). Navečer auto s balenou vodou. A počas celého dňa chodia striedavo rôzni zmrzlinári. Sem-tam začujete ponuku na úpravu nechťov, manikúru či pedikúru.

Slovo krásy „beleza“ bolo jedno z prvých, ktoré som sa tu naučila. Salóny krásy sú tu totiž na každom kroku. Angolské ženy si teda určite potrpia na to, aby mali vlasy vždy pekne upravené. A to si teda vyžaduje poriadne veľa času.

Vzácná voda

Stane sa, že človek otvorí vodovodný kohútik a nič... Musí teda použiť vlastné zásoby vody (zo sudov, bandasiiek, fliaš...). Taktiež voda z vodovodu nie je pravdepodobne pre nás pitná, preto treba byť zásobení balenou vodou, čo si vyžaduje dosť fyzickej zdatnosti a priestoru pri našej 6-člennej rodine.

Len obyčajné umytie ovocia a zeleniny môže byť celá veda. Ovocie a zeleninu najskôr opláchnuť, následne ho ponoriť do vody s dezinfekciou, počkať nejaký čas a znova opláchnuť. Pozor! Nie len tak pustiť kohútik s vodou, treba použiť prevarenú vodu (ktorú si treba, samozrejme, vopred nachystať, aby nám stihla vychladnúť). A umývať

V Angole si človek uvedomí, aký máme ľahký život

Mnoho vecí, ktoré pokladáme za samozrejmosť, človek v Afrike nenájde. Napriek tomu tam ľudia žijú svoje životy s ľahkosťou, o ktorej môže Európan iba snívať.

30 °C. Samozrejme, keďže Angola je rozsiahla krajina, teploty sa v iných častiach – provinciách líšia. Tieto, ktoré som spomínala, sú v oblasti hlavného mesta.

Školstvo

Školy sú štátne i súkromné. Štátne sú zadarmo, ale v súkromných školách sa mesačné poplatky môžu vyšplhať aj na 3 000 dolárov. Takmer všetky školy majú zabezpečenú dopravu. Dieťa vyzdvihnú pred domom a zas ho tam dovezu. V školách sa používajú uniformy. Školský rok sa začína vo februári a končí sa v novembri (myslím, že je to kvôli teplotám, najvyššie teploty sú tu práve v období decembra a januára), je rozdelený na 3 čas-

ti – trimestre, pričom každý sa končí skúškami.

Škôlky sú väčšinou súkromné. Niektoré sú podobné našim, iné si môže človek zriadiť aj v byte

komplikovaná. Cesty sú síce vybudované, ale ich kapacity nestačia. Takmer stále sú zápchy a cesta do práce a z práce môže trvať hodiny. Preto treba deti za-

Ráno prechádza po sídlisku auto a hlási: „Chlieb, chlieb, chlieb!“ Stačí zísť po schodoch, zastaviť ho a máte raňajky.

či dome. Je bežné, že sú otvorené od 6.00 do 19.00 hod. Do škôlky vodia rodičia deti skoro ráno. Doprava je tu v hlavnom meste

viest do škôlky čo najskôr, aby sa človek vyhol najväčším zápcham a do práce prišiel včas.

Žiadna materská dovolenka

Materská dovolenka v Angole neexistuje. Ženy sa do práce vracajú po 3 mesiacoch. Môžu si však vybrať 1 deň voľna v týždni, je na nich, či si vyberú celý deň, alebo si ho rozdelia na hodiny.

O deti sa stará „baba“, niečo ako pestúnka, au-pair či niekto v tom zmysle, alebo sú v jasliach, príp. si deti jednoducho nosia so sebou priamo do práce – to je v tom prípade, ak pracujú v nejakkej domácnosti a domáca im to dovolí alebo predávajú na ulici, resp. na trhu). Nie je nič nezvyčajné stretnúť na ulici tehotnú ženu s dieťaťom na chrbte a s tovarom na hlavu, prechádzajúcu

Piknik na malom ostrove

týmto spôsobom šalát... to ne-
treba ani komentovať.

V každom prípade, je to dobrá
skúsenosť, aby si človek uvedomil,
aký to máme my ľahký život a aké
poklady máme na dosah ruky.

Do kostola so stoličkami

Angola je prevažne katolícka
krajina. Sväté omše sú dlhé, ale
živé, odráža sa tu africký tem-
perament, spieva sa, tleska,
bubnuje, tancuje, nikto tu nese-
dí sklesnuto a unudene. Nikomu
neprekáža ani to, že je horúco,
že tu strávi niekedy aj hodiny,
každý je skrátka spokojný. Kos-
toly sú plné, niekde si ľudia no-
sia so sebou aj stoličky. Často tu
vidieť skautov, ktorí sa podieľajú
na organizácii, napr. vám nájdú
miesto, kde sa môžete usadiť,
rozdajú texty s piesňami, prí-
padne vytlačené oznamy a pod.

Pôvodné jazyky nazanikli

Spieva sa aj v pôvodných ja-
zykoch. Je to dobrý spôsob, ako

vovania. Bežne sa jedávajú ryby,
mušle, krevety, langusty, kraby.
Nasolené ryby sa sušia na slnku
a týmto spôsobom sa zároveň
konzervujú. Napr. KALULU je
sušená ryba so zeleninou a quia-
bu (okrou) na palmovom oleji.
Ďalším typickým jedlom je FEI-
JOADA, fazuľa, kapusta a všetky
možné mäsa a mäsové výrob-
ky, obdobou je CACHUPA, kde je
však fazuľa nahradená cícerom.
Preferované sú mäsa s kostami,
niečo ako karé bez kosti ale-
bo kuracie prsia by si nikto ani

→→ Čerstvo ulovená
langusta na mieste, kde sa
rieka Dande vlieva do oceánu

→ Pozdrav z nášho sídliska

↓ Tradičná rybárska loď
s rybármi ponúkajúcimi
mušle

z manioku. Oblúbené je grilo-
vanie, griluje sa úplne všade,
na ulici, na trhu, na balkóne, na
streche paneláku... Tam, kde sa
zhromažďujú ľudia, sa dá kúpiť
grilované mäso na ihle „PIN-
CHO“, je to niečo ako pouličné
občerstvenie. Moje oblúbené sú
čerstvo grilované banány s ara-
šidmi. Na záver spomeniem
špecialitu z kozy alebo capa
GINGUINGA, je to mäso aj s vnú-
tornosťami zahustené krvou.
Špecialitou je aj KIHANZA – su-
šené údené húsenice.

Šoférovanie len pre odvážnych

Doprava je tu naozaj špeci-
fická. Ja osobne som sa zatiaľ
neodvážila sadnúť za volant
mimo nášho sídliska, kde ešte
ako-tak fungujú nejaké pravidlá
cestnej premávky. Inak to chce
dobrú dávku odvahy, trpezli-
vosti a predvídavosti. Priestor
sa tu ráta na milimetre, kde sú
na ceste normálne dva pruhy,
počas zápchy je ich z ničoho nič

pravcovia – zastavia totiž ho-
cikde a ostatní musia trpezlivo
čakať, pokým nastúpia a vystú-
pia pasažieri. V ťažšie prístup-
nom teréne, na trhoviskách a na
periférii, sa využívajú taxíky
– motorky. Nie je nič nezvyčaj-
né vozenie sa na korbe. Číňania
tu dovezli 3-koľosové motorky

ktoré vozia ľudí do centra mes-
ta. Je to najefektívnejší spôsob,
ako sa vyhnúť zápcham. Existu-
jú pravidelné autobusové linky,
ktoré zabezpečujú prepravu zo
sídliska do prístavu.

Toto by bolo tak z každého
rožka troška. Určite je toho veľa,
o čom by sa dalo písať, ale o tom

Na sv. omšiach sa spieva,
tleska, bubnuje, tancuje. Nikto tu
nesedí sklesnuto a unudene.

s korbou, sú mimoriadne oblú-
bené, hlavne u menej solvent-
ných, využívajú sa na prepravu
osôb i tovaru. Existujú aj rôzne
vylepšenia, napr. v podobe lavíc,
v niektorých prípadoch dokon-
ca aj očalúnených, zastrešenia
a pod. pre lepší komfort cestu-
júcich. Keďže Luanda je prímor-
ské mesto, využíva sa tu pre nás
netypický druh MHD, a to lode,

možno niekedy nabadúce. Mo-
mentálne sme vyše mesiaca na
Slovensku, zatiaľ na neurčito,
ale určite sa do Angoly ešte vrá-
time. Táto krajina vo mne za-
nechala niečo, čo ma vždy bude
ťahat späť.

→ Trinta (Tridsať)
– trhovisko na
periférii, na 30 km
od Luandy

sa ich naučiť, pretože sa bežne
už nepoužívajú. Počas koloni-
zácie boli najskôr zakázané, ne-
skôr ten, kto nepoužíval portu-
galčinu, bol prakticky vylúčený
zo spoločnosti. Našťastie, v kos-
toloch sú tieto jazyky stále živé.
Aj manžel sa naučil jeden z nich
„kimbundu“ práve v tomto pro-
stredí. Mne osobne sa tiež veľmi
páči a tajne dúfam, že sa ho raz
naučím.

Mäso s kosťou vedie

Celý západ Angoly je lemo-
vaný Atlantickým oceánom, čo
sa prejavuje aj na spôsobe stra-

nevšímol, resp. zďaleka by ich
obišiel. Ak by si mali vybrať me-
dzi grilovaným kuraťom alebo
sliepkou, bez váhania vyhráva
sliepka. I keď sa človek pri nej
viac narobí ako naje.

Oblúbená grilovačka

Najčastejšou prílohou
k jedlám, ktoré majú štavu, je
fungu (kaša z maniokovej múky,
resp. kukuričnej). Ďalšími bež-
nými prílohami sú sladké ze-
miaky, maniok, yami, varené
banány (sú väčšie ako bežné
a sú špeciálne určené na vare-
nie), KIZAKA – pripravené listy

päť. A popri autách sa ešte pohy-
bujú pouliční predavači, vidina
možnosti zárobku je silnejšia
ako pud sebazáchovy.

Možnosti prepravy

Cesta je plná modro-bielych
mikrobusov, ktoré sú hlavný-
mi prepravnými prostriedkami.
Viac-menej majú definované
stanovišťa. Ďalším spôsobom
prepravy sú taxíky. Takmer
každé auto je zároveň aj taxík.
Trúbi, gestikuluje, zastavuje,
kde vidí potenciálnych zákazní-
kov. Jednou z príčin, kvôli čomu
sú tu zápchy, sú práve títo pre-

HORNOSRNIANSKA DYCHOVKA
VÁS POZYVA NA SÚŤAŽ VO VARENÍ GULÁŠU

Guláš
majster

7. JÚLA 2018 O 10.00
AREÁL PRI KULTÚRNOM DOME V HORNOM SRNÍ

CELODENNÝ PROGRAM PRE CELÚ RODINU:
DH VESELKA, HLADÍCI, DJ JANEČKA, ...

VIAC INFORMÁCIÍ NA
WWW.HORNOSRNIANSKADYCHOVKA.SK

Lubomír Žák

Všetko sa začalo ešte v lietadle, keď som počas dlhého letu uvažoval o tom, že nie som prvý z mojej rodiny, čo navštívi Severnú Ameriku. Predbehol ma môj pradedko Ján Žák, o ktorom som ale skoro nič nevedel. Vlastne vedel som iba to, že kedysi veľmi dávno sám, nikým nesprevádzaný, odišiel do USA a už sa odtiaľ nikdy nevrátil a že môj otec (Marián Žák) sníval za ním ísť a uňho zostať. To, že sa tak nikdy nestalo, otca mrzí ešte dodnes. On sám mi ale nikdy nevedel povedať, kedy presne pradedko odišiel, kde žil a hlavne, kedy zomrel a kde je pochovaný. O pradedkovi sa totiž v rodine hovorilo len veľmi málo, a to už od čias, keď bol môj otec malý. Niet divu, že pre mňa boli pradedkova osoba a jeho životný osud čímsi veľmi vzdialeným, zahaleným do plášte hustej hmly. Jediná rodinná pamiatka, čo nám po ňom zostala, je fotka, ktorú on sám odoslal z Ameriky. Je na nej v ošúchanom obleku, pričom stojí pred nejakou drevenou chatrčou.

V lietadle mi napadla myšlienka, ktorú som však okamžite odohnal: Čo keby sa mi podarilo doniesť z Ameriky nejakú správu o tomto stratenom a prakticky zabudnutom príbuznom? Nebolo pochýb, že otec by bol nadšený, ale tento nápad ma opustil tak rýchlo, ako prišiel. Stačilo mi

Ján Žák pred svojou chatrčou uprostred lesov v okolí Solon Springs.

Pátranie po stratenom pradedkovi alebo Srňanec medzi severoamerickými Indiánmi

Keď som v júni roku 2011 nastupoval na londýnskom letisku do lietadla smerujúceho do Chicaga, nemal som ani len tušenie, čo ma čaká na severoamerickom kontinente. Totiž, že okrem mesačného pobytu v akademickom centre University of Saint Mary of the Lake v mestečku Mundelein (pri Chicagu) prežijem napínavé dni a týždne hodné detektívneho románu.

predstaviť si obrovskú rozlohu Ameriky a spomenúť si, že státisíce slovenských emigrantov z konca 19. a začiatku 20. st. sa rozpíchlo do mnohých oblastí: Pennsylvánie, Ohia a Indiany, do New Jersey, New Yorku, Illinoisu a ktovie do ktorých ďalších štátov. Okrem toho som nemal žiadnu relevantnú informáciu týkajúcu sa jeho osoby. Vedel som len, že sa volal Ján a že v Amerike sa asi nechal oslovať John. Musel by som mať lietajúci koberec, neobmedzenú dovolenku a kopec šťastia vysoký ako Mont Everest, aby som mohol dúfať v nejaký, čo len minimálny úspech. A keďže tieto motívy boli pre mňa absolútne logickými, pri prechádzaní chicagskou hraničnou kontrolou som na pradedka už ani nepomyslel. Celá vec bola pre mňa definitívne uzatvorená.

Poslovenčený názov

Otvorila sa ale sama od seba, neplánovane, pár dní po prilete. Bol krásny slnečný deň a ja som spolu s kolegom Tomom uháňal autom po diaľnici v štáte Wisconsin. Keď sa pred nami objavila prvýkrát diaľničná tabuľa s nápisom „Milwaukee“, spýtal som sa Toma na výslovnosť názvu tohto mesta. „Mivuoóky“, odpovedal s kovbojským prízvukom typického Američana. Tabuľa sa objavila znovu a potom ešte niekoľkokrát, pretože sme sa rýchlo blížili k tejto viac než polmilionovej metropole, od roku 1903 preslávenej výrobou svetoznámych kultových motoriek Harley-Davidson. Sám pre seba som si nahlas opakoval výslovnosť názvu mesta, zároveň som si ho ale v mysli čítal písmeno za písmenom tak, ako boli napísané.

A vtedy to prišlo. Možno z dôvodu mojej krátkozrakosti sa predomnou písmeno „u“ akoby otočilo a ja som ho prečítal ako „n“. Len čo som k nemu pridal „k“, odkiaľsi z hĺbky môjho podvedomia vyhuplo slovo „Milvanka“ a v momente prežiarilo ako blesk moje myšlienky. V tej chvíli som si uvedomil, že toto slovo mi brnklo do uší v Hornom Srní, keď som ako malý chlapec počul rozprávať niektorých starých ľudí o Srňancoch v Amerike. Hovorili niečo ako: „Tí odišli do Milvanky a tam aj zostali...“. Čo keby tá Milvanka bola práve Milwaukee a čo keby práve tam emigroval aj môj praded? Nemohol byť miestom jeho amerického života a smrti štát Wisconsin?

Horúčkovité pátranie

Len čo sme sa vrátili z návštevy mesta Milwaukee do univer-

zitného kampusu, okamžite som si sadol za počítač a horúčkovito začal vpisovať do internetových vyhľadávacích, určených na zbieranie informácií o predkoch v USA, raz „Ján“, raz „John Zak“ a k tomu „Horne Srnie“, „Czechoslovakia“ a iné slová, ktoré súviseli s osobou pradedka. Vyhľadávače ma bleskovo navádzali na stovky dokumentov rôzneho druhu (fotky, sobášne lisy,

potvrdenia smrti, cintorínske matriky atď.) patriacich mužom, emigrantom, s menom „Ján“ či „John Zak“, majúcich alebo poľský, alebo český a slovenský pôvod. Klikal som bez prestania na nové a nové dokumenty, ale nikde ani stopa po Žákovi, ktorý by bol z Horného Srnia. V tom sa ale na obrazovke počítača ukázal nový dokument a ja som do-slova stratil dych: Bola to

Lubomír Žák je katolícky kňaz, žijúci od r. 1990 v Ríme. Od r. 1998 vyučuje na Pápežskej lateránskej univerzite. Prvý rok svojho života (1964-65) prežil na Družstevnej ulici v Hornom Srní, odkiaľ pochádzajú obaja rodičia. Najkrajšie zážitky z detstva má z každoročných prázdninových potuliek okolo Vlára s rybárskou udicou v ruke. Číta s obľubou knihy J. R. Tolkiena, má rád hry Radošinského naivného divadla, ako aj Divadla Járy Cimrmana. Fandí hokejistom Dukly Trenčín.

Diela dvoch nadšencov prírody

V našej obci žili, pracovali a predovšetkým milovali prírodu dvaja náaturisti pán Jaroslav Kebísek a pán Pavol Chlebana. Obaja tvrdo pracovali na svojich políčkach a lúky mali až na Srnskom vrchu.

Ing. Jolana Hiklová

Prístup k nim pre strmú cestu bol veľmi obtiažny. Preto sa pán Jaroslav rozhodol, že od Vršku po Margetu (500 m nad morom) vybuduje horský chodník. Pán Jaroš si vytýčil trasu budúceho chodníka a vyznačil si na nej orientačné body. Pre každý úsek vybral najschodnejší terén, potom krompáčom postupne vyberal kamenné balvany a kládol ich ako oporu na nižšie položenú časť chodníka. Takto pripravený priestor upravil nahrnutím zeminy a drobného štrku, aby získal rovnú plochu. Na zachytenie kamenia a zeminy využíval aj vhodné vyrastené kmene alebo korene stromov. Podobným spôsobom pokračoval deň za dňom bez cudzej pomoci a bez toho, aby ľudia niečo o tom vedeli. Chodník v ďalšej časti pretínal lesnú cestu, ktorá sa volá Zvážnica. Za Zvážnicou pokračoval už s menším stúpaním a po mnohých týždňoch tvrdej práce v lesnom teréne sa pán Jaroš dopracoval k výsledku a dosiahol svoj cieľ – návršie vrchu Margéta, kde on aj pán Chlebana mali svoje lúky. Poďakoval sa Všemohúcemu za udelenie sily do práce a ako vďaka za požehnanie svojho diela osadil pri ceste masívny drevený podstavec, na ktorý umiestnil zarámovaný obraz Ružencovej Panny Márie. Bolo to v roku 1955. Vybudovaný chodník uľahčil prístupovú cestu k horským lúkam obom náaturistom Kebískovi aj Chlebanovi.

Z návršia Margéty je nádherný pohľad na Moravu i na Považie. Pre ďalšie generácie sa toto miesto stalo ľahko prístupné po Jarošovom chodníku a ľudia mohli po ňom absolvovať atraktívne turistické a spoločenské výlety do prírody.

Pôvodný obrázok Ružencovej Panny Márie bol v roku 2015 vymenený za drevorezbu, zrekonštruovaný bol aj drevený podstavec a upravené bolo okolie okolo svätého obrázku.

Pavol Chlebana s PhDr. Milanom Chlebanom FOTO: ANTONÍN KOSTKA

V rokoch 1967 – 1968 postavil na svojej lúke prístrešok – drevenú chatku na úschovu poľnohospodárskeho náradia, ktoré potreboval pri čistení lesa a lúky, ale aj pre prichýlenie seba a náhodných turistov pri nepriaznivom počasi. Taká bola pôvodná myšlienka. Pán Chlebana bol vyučený tesár, preto so stavaním drevenice nemal problém. Drevená chatka mala priestranné podstrešie, kde sa mohli ľudia za nečasu schovať. Pán Pavol lúku krvopotne vyklčoval, kosil seno, v ohrade sa pásli od jari do jesene kravy, ktoré sa tam každý deň vodili. Bolo to krásne miesto,

rástli tu lesné jahody, našli sa i dubáky. Vodu obyvatelia chatky brali zo studienky pod posedom poľovníkov, odkiaľ sa striehlo na zver – srny, jelene, diviaky. K lúke viedli viaceré cesty, či už

cez Malé Boky, alebo cez Liništie cestou smerom na Antostál, alebo Horným Potokom. Ale najobľúbenejšia bola cesta po Jarošovom chodníku najskôr strmo cez horu do kopca a v poslednej fáze už rovno po ceste, ktorou sa zväžalo drevo. Pán Chlebana bol veľký ovocinár, a tak sa neskôr rozhodol, že na lúke vysadí ovocné stromčeky. Prichádzali sem mladí chlapci z dediny a pán Chlebana ich učil ošetrovať a štepiť ovocné stromčeky. Chlapci z dediny mu aj pomohli v roku 1971 chatku dokončiť tak, aby sa v nej dalo prenocovať. Morálnou povinnosťou cudzích návštevníkov

bolo zanechať priestory čisté a vo verande chaty pripraviť drevo pre budúcich nocležníkov. Zariadenie prístrešku bolo skromné: piecka, stôl, stoličky a posteľ pre dve osoby. Na osvetlenie slúžili sviečky a petrolejové lampy. V chatke bol zavesený zošit, ktorý slúžil ako „palubný denník“, kde nocležník zapísal dátum príchodu, významné zistenia a dátum odchodu.

Pavol Chlebana, ktorý sem pravidelne chodil každú nedeľu po omši, si s mladými ľuďmi veľmi dobre rozumel, bolo tam vždy veselo, spievali sa pesničky, rozprávali vtipy, príhody. Častými návštevníkmi tu boli František Vatrška, PhDr. Milan Chlebana, Ing. Ľubomír Rachler, Ing. Jaro Rachler, Vlado Kebísek, Vlado Bulejko, fotograf Antonín Kostka z Brumova, bratia Horeční a mnohí ďalší. Keď išli okolo turisti, mohli sa na chatu zastaviť, prítomní ich radi ponúkli frťanom, ak ešte bol. Pavol Chlebana okrem ovocných stromov v okolí chatky vysadil ríbezle, maliny, o ktoré sa počas roka staral. Rád oberal horské čerešne, nevadilo mu, že rástli vysoko, nemal kíl navyše, ľahko sa k nim vyšplhal. Vrch Margéta, ktorý mal tak rád, súvisí i s ukončením jeho životnej púte. Pri návrate domov sa pošmykol, zlomil si nohu, následne dostal zápal pľúc a zomrel. Je už na svete málo tých, ktorí mu s chatkou pomáhali, ale tí, čo ostali, radi na to spomínajú.

V roku 2014 začali bývalí kamaráti pána Chlebanu s rekonštrukciou chatky, ktorá bola dokončená v roku 2017. Pôvodné rozmery chatky ostali zachované, iba sa vytvoril väčší priestor s prístreškom pre posedenie náhodných návštevníkov.

Po Jarošovom chodníku od obrázku na kmeni stromu starej

hrušky vedľa mohutného kríža na Vršku turisti absolvujú prekrásnu vychádzku až k chatke na Margéte. Pamiatka na dvoch náaturistov a milovníkov prírody zostala: Jarošov chodník a chata na Margéte slúžia aj ďalším generáciám.

Spracované podľa rozprávania E. Horečného, Mgr. Hudekovej, Dr. Chlebanu a Dr. Červeného.

Pôvodný obraz Ružencovej Panny Márie. FOTO: ARCHÍV E. HOREČNÝ

Zrekonštruovaný podstavec aj nová drevorezba Ružencovej Panny Márie. FOTO: ARCHÍV E. HOREČNÝ

Pôvodná chatka, postavená v rokoch 1967 – 1968. FOTO: ARCHÍV E. HOREČNÝ

Novopostavená chatka na Margéte v súčasnosti. FOTO: ARCHÍV E. HOREČNÝ

Deň matiek

Silvia Fabušová
Milada Masiarčinová

Itento rok druhá májová nedeľa už tradične patrila oslavám Dňa matiek. Po úvodnom príhovore pána starostu a vyslovení vďaky všetkým mamám oslavu otvorili deti z folklórneho krúžku Kamenček. Predstavili sa tradičnými jarnými obrazmi – lúčnymi hrami, vynášaním Moreny a nosením letka. Letko alebo letečko, zelené halúzky vŕby, v minulosti dievčatá ozdobovali farebnými stužkami alebo vyfúknutými a vyzdobenými vajčkami. S takto vyzdobeným letkom a so spevom chodili po dedine a vinšovali ľuďom zdravie, bohatú úrodu a hojnosť všetkého potrebného. Aj deti, a nielen z Kamenčeka, prišli s takýmto letečkom, ale ozdobili ho básňami, piesňami, scénkami a tancami. Venovali ho všetkým mamičkám, starým i krstným mamám

k ich sviatku. A nedali sa zahanbiť ani tí najmenší – deti z materskej školy. Svojím vystúpením uvlilo krásny vienk vyše 100 účinkujúcich detí základnej, materskej a umeleckej školy. Záver patrilo tým najstarším – deviatakom. Po tom, čo sa po spoločnej piesni Teraz je ten správny čas rozbehli s ružou v ruke k svojim mamám s objatím a slovom ĎAKUJEM, neostalo ani jedno oko suché.

Slová, piesne, básne dozneli a každá mama si odnášala domov srdce plné lásky a nehy. A aby nezostali pri odchode ani ruky prázdne, o to sa opäť postarali deti z krúžku šikovných rúk a každú maminu obdarovali vlastnoručne vyrobeným darčekom.

Rady by sme touto cestou, ako mamy deviatakov, poďakovali všetkým, ktorí sa podieľali na tvorbe tohto krásneho podujatia. Najmä účinkujúcim deťom, ale i pani učiteľkám, ktoré ich viedli a pripravovali.

Deň detí v nemšovských kasárňach

Katarína Kramlíková

Ako každý rok aj tohtoročný Deň detí oslávili deti z MŠ v nemšovských kasárňach. Ako býva zvykom, aj tento ročník dopadol nad naše očakávania a vojaci z príslušného útvaru pripravili deťom vskutku zaujímavý program. Deti mali možnosť prezrieť si najmodernejšiu vojenskú techniku, vyskúšali si vojenský odev i zbraň.

Zúčastnili sa profesionálneho výcviku psodov a osviežili sa priamo z hadice ozajstného požiarneho auta. Záverečná diskoteka, množstvo súťaží a hromada darčiekov v podobe nálepiek či vojenských odznakov bola už len príjemnou bodkou za krásne prežitým dopoludním.

V mene detí i celého kolektívu MŠ sa aj touto cestou chceme poďakovať celému zamestnaneckému kolektívu VÚ Nemšová a zapriať im veľa šťastia v ich ďalšej práci.

Poznávacia exkurzia do Viedne

Dňa 21. mája sa žiaci siedmeho, ôsmeho a deviatego ročníka zúčastnili exkurzie do Viedne. Skoro ráno sme nastúpili do autobusu a výlet sa mohol začať.

Rebeka Križková, 7. A

Prvou zástavkou bol zámok Schönbrunn – letné sídlo Habsburgovcov. Zámok so svojimi záhradami a fontánami nás privítal slnečným počasím. Cez zámocký park sme prešli okolo najstaršej zoologickej záhrady v Európe až na vyhliadku, ktorá sa volá Gloriette. Mohli sme sa pokochať krásnym výhľadom na samotný zámok aj na celú Viedeň.

Odtiaľ sme sa presunuli do centra Viedne, vystúpili sme na Námestí Márie Terézie pri dvoch najznámejších viedenských múzeách – Prírodovedeckom a Umelecko-historickom. Pešou prehliadkou sme pokračovali cez cisársky hrad Hofburg až na Námestie sv. Štefana, kde sme navštívili najvýznamnejšiu rakúsku katedrálu Dóm sv. Štefana. V McDonald's sme si „precvičili“ základy nemčiny (niektorí skôr angličtiny), keďže sme si chceli vypýtať niečo na obed.

Poslednou zastávkou bol zábavný park Prater, na ktorý sme sa tešili najviac. Už z diaľky sme videli Riesenrad – obrovské ruské koleso, ktoré je najstaršou atrakciou parku. Niektorí toto

koleso aj vyskúšali. V horúcom počasí sme si užili vodné šmykľavky, autíčka, „Sombbrero“ a iné atrakcie. Zažili sme tam veľa zábavy a výlet sa nám veľmi páčil. Vo večerných hodinách sme

sa vracali domov unavení, avšak plní nezvyčajných dojmov z veľkého mesta. Dúfam, že si to pani učiteľky rozmyslia a exkurziu si o rok zopakujeme.

FOTO: ARCHÍV ZŠ

Pri soche slávneho básnika v krásnej záhrade Burggarten.

Zámok Schönbrunn obklopuje obrovský park plný kvetov a fontán.

Počas tréningu v Trenčíne pri lodenici. Zľava: Martin Lipták, Zuzka Mináriková, Zdenko Lipták, Šimon Sabadka, Marcel Kristín.

Práca s deťmi ma baví aj na dôchodku

Zdenka Liptáka pozná v našej obci hádam každý. Ak aj nie po mene, tak určite pod oslovením Tréner. Čerstvý dôchodca vedie dlhé roky na dedinu pomerne nezvyčajný krúžok – vodácky. Hoci sa chcel pôvodne stať basketbalistom, kanoistika mu učarovala natoľko, že sa jej venoval na vrcholovej úrovni

Dominika Mynářová

Ako ste sa dostali k vodáctvu?

Na lodenicu ma priviedol môj najstarší brat Hieroným, keď som mal 15 rokov. Mal šéfa, ktorý mu rozprával o svojom zaťovi, ktorý bol výborný kajakár a zúčastnil sa aj olympiády v Ríme v r. 1960. Bol to Vladimír Spaček. Bratovi sa to zapáčilo, a tak ma priviedol na lodenicu. Zaujímavé je, že tento p. Spaček ma neskôr trénoval v Dukle Trenčín. Zo začiatku som mal problém usdieť ten kajak, bol som vysoký. Rok som sa trápil, než som ho usedel. Hneď na prvých pretekoch som však skončil druhý, čo ma naštartovalo. V dorasteneckom veku ma trénovala pani Oľga Šimková. S jej synom Dušanom sme spolu jazdili v dvojčejaku a v r. 1974 sme na majstrovstvách Československa skončili v K2 – 1 000 m na 2. mieste a v K4 – 500 m na 1. mieste.

Už boli výsledky, mal som možnosť dostať sa do Dukly a

využil som to. V Dukle som bol od r. 1976 do r. 1980. Dva roky ako základák na vojne, 2 roky vrcholový športovec, čiže 4 roky som to robil vrcholovo. Dvakrát sme boli majstri ČSSR: v K4 na 10 000 m v r. 1978 a v r. 1979 sme vyhrali K4 – 500 m. V roku 1980 sme sa zúčastnili kvalifikácie na olympiádu v Moskve. Tam sa jazdil na štvorkajaku kilometer, skončili sme 3. a sme sa nekvalifikovali. V Dukle sme boli viacnásobní majstri Slovenska v K4 aj v K2.

Kedy ste skončili s vrcholovým športom?

Skončil som v októbri 1980. Boli na to dva väčšie dôvody – problémy s chrbticou a v septembri 1980 som sa oženil. Začal som tiež chodiť na večernú priemyslovku, a tak som si zháňal novú robotu.

Na železnici som sa dostal ani neviem ako. Ja ako letecký zámočník som nemal o železnici ani šajnu, ale dozvedel som sa, že hľadajú signalistov. Spravil som

skúšky signalistu, potom som zmaturoval a urobil si výpravcovský kurz v Gelnici. Od septembra r. 1983 som robil výpravcu na stanici v Nemšovej až do 30. septembra 2017, keď som šiel do dôchodku. Dokopy som bol na železnici celých 37 rokov.

Akým športom ste sa venovali v detstve?

Ako osemročný som mal vážny úraz ľavého bedrového kĺbu a skoro 4 roky som sa liečil. Ležal som striedavo doma alebo v Trenčianskych Tepliciach na ortopedii. Domov ma chodila

učiteľka aj doučovať. Našťastie sa mi ten kĺb vyliečil. Keď som bol siedmak, tak som už mohol cvičiť a začal som dobiehať, čo som mal zameškané. V 8. triede som už hral za školu basketbal v prvej päťke. Keď bolo treba, hral som za školu aj futbal. Najviac ma bavil basketbal a keby som sa bol dostal na Sklársku priemyslovku do Bratislavy, tak by zo mňa bol asi basketbalista. Ale tam ma nezobrali a brat mi to rozhovoril, že v individuálnom športe, ako je kanoistika, keď budem poctivo trénovať, tak sa dokážem presadiť a mal pravdu. Preto som mu za to vďačný, že ma takto nasmeroval. Kanoistike sa venujem dodnes.

Ako ste sa dostali k pozícii trénera?

To bola tiež náhoda. Nebol veľmi čas na šport – robota, škola, doma prírastok. Na lodenicu som vôbec nestíhal chodiť. Jeden rušňovodič, čo chodil na diaľkových nákladných vlakoch, tzv.

V nových dresoch. Zľava: Martin Lipták, Zdenko Lipták, Marcel Kristín, Šimon Sabadka, Zuzka Mináriková.

veselákoch, z Veselého nad Moravou do Teplej, robil šéfa kynologického areálu v Nemšovej. A sa ma opýtal, či by som nechcel trénovať žiakov vodácky viacboj. Spravil som nábor v srňanskej škole, prihlásilo sa mi 10 žiakov a začali sme trénovať. V lete na Váhu v Nemšovej, v zime v telocvični.

V r. 1985 som začal trénovať vodácky viacboj na pramiciach a v r. 1988 získali žiaci prvý titul majstrov Slovenska. Posádku tvorili: synovec Ferdinand Lipťák, Marek Tallo, Rastó Ďurčo, Lubo Doboš, Mišo Húdek. Vtedy sa jazdilo za Zväzarm Nemšová.

V začiatkoch, aby sme si mohli nakúpiť materiál – pádla a mali vlastné peniaze na dopravu, tak sme robili brigády. Chodili sme kosiť lúky, seno sme vozili na družstvo, kde to odvážili a zaplatili nám za to. Takto sme si privyrábali.

Kedy bol založený klub Delfín? Založili ste ho Vy?

Klub Delfín som založil v roku 1992. Mojim zverencom sa nepáčilo, že súťažíme za Zväzarm Nemšová, keď všetci sú Srňanci. Tak som sa rozhodol založiť vlastný klub a na Zväze vodáctva a raftingu som zaregistroval klub Delfín Horné Srnie. Delfín mi pripadal také inteligentné zvieratko, rýchle, tak preto ten názov.

Pramice sme jazdili do roku 2003. Mali sme družbu s Moravákmi, chodili sme na medzinárodné preteky. Po 89. začali pramice na Slovensku upadať, v kategórii museli byť 3 posádky, aby mohol byť vyhlásený majster Slovenska. V roku 2003 som sa rozhodol ukončiť toto jazdenie a náš klub som zaregistroval na Zväze rýchlostnej kanoistiky. Preorientovali sme sa

na rýchlostnú kanoistiku a odvtedy jazdíme na kajakoch.

Aké sú najväčšie úspechy klubu? Kolko medailí ste získali?

Na pramiciach jazdili žiaci vo vekovej kategórii do 12 rokov – mladší žiaci a nad 12 rokov starší žiaci. V každom roku sme získali minimálne jeden titul majstra Slovenska. Počet medailí sa hádam ani nedá spočítať. Keď upadli pramice, už to nebolo ono, aj decká boli menej motivované. Potom som postupne nakúpil lode, minikajaky pre žiakov. Fungujeme na lodenici v Trenčíne, kde mám prenatý hangár na lode. Trénujeme tam celé leto. Cez zimu posilňujeme v telocvični ZŠ v Hornom Srní.

Najväčší úspech dosiahol najstarší syn Juraj, ktorý sa cez juniorskú reprezentáciu dopracoval až do seniorskej. Ako 21-ročný získal v roku 2002 titul majstra Európy aj sveta v K4 – 200 m. Z odchovancov sa do juniorskej reprezentácie dostal aj Michal Matejka, ktorý sa zúčastnil Majstrovstiev Európy v rýchlostnej kanoistike v Záhrebe. Medailu vtedy nezískal, ale už postup na tieto majstrovstvá bol veľký úspech.

Vaše deti šli teda vo Vašich šlapajach...

Áno, všetci traja začínali najprv na pramiciach, postupne prešli na rýchlostnú kanoistiku. Všetci absolvovali športové gymnázium.

Je záujem o tento šport rovnaký ako v minulosti? Sú deti iné ako kedysi?

Deti sú podstatne iné. Je éra počítačov, to ich väčšinu odrádza od pravidelného športovania. Ale stále sa nájdu také, ktoré majú záujem. Teraz som robil nábor,

rozšírilo sa mi to – minulý rok boli na majstrovstvách Slovenska len šiesti, ale momentálne chodí pravidelne asi 16 detí. Keď to porovná s pramicami s najúspešnejším obdobím, chodilo ich cca 20. A to mladší žiaci, starší, dorastenci aj muži.

V čom sú najväčšie rozdiely medzi družstvami počas súťaží?

Rozdiel je v tréningoch. V žiackych kategóriách je to ešte vcelku vyrovnané, ale v dospelosti a junioroch sa už prejavujú rozdiely vo výkonnosti podľa toho, ako kto trénuje. Uvediem príklad: Moji žiaci trénujú 3 – 4 razy do týždňa. Na športovej škole trénujú dvojfázovo, čiže za týždeň absolvujú 10 – 12 tréningov a to sa potom prejaví na pretekoch.

Na ktoré obdobie si najradšej spomínate?

Na tie prvé úspechy, prvých majstrov. Už odchovávam deti niektorých mojich prvých pretekárov. Potom sú to Jurove úspechy. To bolo také naj.

Utkvela Vám v pamäti nejaká veselá príhoda?

Najviac srandy sa užilo cez leto, robili sa stanovačky pod Skalkou. Pri jednej takejto stanovačke sme mali pramice uviazané lanami o strom, ale v noci bol silný vietor a jedna pramica sa nám utrhlá a odplávala. Na druhý deň sme ju našli 3 km od nášho stanovišta.

Alebo: Na niektoré preteky sme cestovali vlakom a cestou do Žiaru nad Hronom sa nám pri prestupovaní z vlaku na vlak podarilo zabudnúť na železničnej stanici celkom nový stan. Zistili sme to až večer, keď sme stavali stany, že štyria pretekári nemajú kde spať. Našťastie nám usporia-

dateľ požičal stan, a tak sme boli zachránení.

Okrem vodáckeho trénujete aj basketbal. Odkedy?

K basketbalu som sa dostal takým spôsobom, že keď dcéra Zdenka chodila asi do 7. triedy, tak chlapcov trénoval telocvikár Bartalos a dievčatá nemal kto, tak mi Jožo navrhol, aby som ich trénoval ja. Zdenka vyšla zo ZŠ, no akosi mi to prischlo. Tak ich trénujem už cez 20 rokov.

Asi dva- alebo trikrát sa nám podarilo vyhrať okresné kolo v TN a postúpili sme na regionálne majstrovstvá – na Myjavu alebo Starej Turej. Z Myjavy mali zážitok, je tam ligová hala, svetelné tabule, klaksóny... Raz sme hrali finále regionálneho kola mladších žiakov v Prievidzi. Po prvom polčase sme prehrávali len o 2 body, a to Prievidza hrala súťažne Slovenskú žiacku ligu. Ich trénerka to skoro neprežila, že ich takto trápia úplne neznáme dievčatá, ktoré ani nehrajú žiacku ligu. Nakoniec sme prehrali, ale takého zážitku mám rád. Niektoré dievčatá ešte hrali potom za

FOTO: ARCHÍV Z. L.

stredné školy a rady na toto obdobie spomínajú.

Ako sa dá dostať do krúžkov? Je potrebné, aby mali deti nejaké špeciálne predpoklady?

Nie, berieme všetkých. Vodáci by mali vedieť plávať... Kanoistika je fyzicky náročný šport, príklad: prihlási sa 15, ostane 5 – 6. Vydria tam len tí najodolnejší. Má to však aj takú výhodu, že cestujeme po Slovensku – Komárno, Šamorín, Bratislava, Nováky, Piešťany, a tak spoznávajú nové mestá.

Momentálne ste už na dôchodku, no stále vediete oba krúžky. Nechceli ste s tým skončiť?

Mňa to s deckami baví. 1. októbra 2017 som išiel do predčasného dôchodku a takto sa zabávam s deťmi.

Je vo výhlade nejaký Váš nasledovateľ?

No mám obavy, že keď skončím, asi to skončí. Najstarší syn Juraj robí mimo svojej práce aj kondičného trénera a tiež trénuje na dračích lodiach. Ale asi nemá toľko času, aby sa tomu mohol naplno venovať. Mladí majú teraz čo robiť so sebou, najprv škola, potom robota, rodina, chalupa sa stavia, takže je s tým problém.

Čo robíte vo voľnom čase?

Teraz mám viac času, rád čítam, rád si pozriem dobrý šport – nielen kanoistiku – basketbal, hokej, atletiku, futbal. Ešte stále pri tréningu na vode jazdím úseky so žiakmi, udržujem sa aj na bicykli, športujem.

Som šťastný dedko, mám 4 krásne vnučky, a tak v prípade potreby robím au-pairku na pol úväzku :-).

9. ročník nohejbalového turnaja

Nohejbalový klub pri TJ Cementár v Hornom Srní usporiadal 28. 4. 2018 už 9. ročník Medzinárodného turnaja v nohejbale trojčlenných družstiev.

Vlado Janečka

Turnaj sa koná každoročne na jar, a to na počesť oslobodenia obce. Podujatia sa zúčastnilo šesť družstiev, z toho jedno družstvo z Újezdu u Vsetína a jedno družstvo z Bylnice.

Turnaj otvorili starosta obce pán Húserka a vedúci klubu pán Blaško st. Privítali účastníkov a popriali im pekné športové zážitky. Na záver turnaja starosta odovzdal poháre a ceny pre najlepšie družstvá. Súťaž vyhrali PEGAS z Újezdu, druhé bolo družstvo z Bylnice a tretie miesto obsadili AMATÉRI, zložený z najstarších členov klubu. Na štvrtom mieste bolo družstvo FOFO, piati boli BELASÍ a šiesti skončili OMLADINA.

Po tuhých súbojoch na ihris-

ku si účastníci spoločne posedeli pri občerstvení a družnej debata. Sľúbili si, že sa o rok opäť stretnú pri športovom zápole.

Na záver chceme poďakovať OcÚ v Hornom Srní, ako aj vedeniu TJ za pomoc a podporu podujatia. Pozývame tiež nových záujemcov o nohejbal na naše športové aktivity. Stretávajú sa každý pondelok a štvrtok o 19.30 v športovej hale.

Vítazi

- 1.miesto: Pegas, Vsetín
- 2.miesto: Bylnice
- 3.miesto: Amatéri, H. Srnie
- 4.miesto: Fofa, H. Srnie
- 5.miesto: Omladina, H. Srnie

Deň otvorených dverí v Cemmac-u 2018

Po ročnej prestávke Cemmac opäť otvoril brány pre verejnosť

Annamária Králiková

Tím CEMMAC-u sa snažil atraktívnou formou priblížiť deťom a ich rodičom počas prehliadky v cementárni technológiu procesu výroby. Zároveň si mohli deti skrátiť čakanie na prehliadku závodu atrakciami, športovými aktivitami a tvorivými dielničkami pod vedením dobrovoľníčok. Aj tento rok organizátori naplánovali prehliadku výrobného závodu, ktorá sa pôvodne mala konať v 4 turnusoch, ale pre veľký záujem ich napokon bolo 5. Návštevníci sa vyviezli autobusom do lomu, kde sa ťaží surovina na výrobu slinku. V lome mali malí aj veľkí „cementári“ možnosť na vlastnej koži spoznať ťažké mechanizmy, ktoré sa využívajú pri ťažbe. Odtiaľ sa

presunuli k drviču suroviny a ďalej na predhomogenizačnú skládku (PHS), kde sa vyťažaná surovina zjednocuje. Ďalšou zastávkou bol sklad alternatívnych palív, ktoré sa využívajú na spalovanie v peci. Vďaka zvýšenému podielu alternatívnych palív je možné pri výrobe cementu redukovať emisie CO₂ a znižovať podiel spotreby uhlia, ktoré je neobnoviteľným prírodným zdrojom. Od skladu alternatívnych palív sa pešo prešlo na centrálny velín, teda k mozgu cementárne, z ktorého sa celý výrobný kolos riadi. Zúčastnení mali možnosť nazrieť aj do laboratória, ktoré každý deň dohliada na prísne kritériá kvality. Ďalej sa mohli prejsť okolo mlynice a baliarne cementov naspäť k administratívnej budove. Pri mlynici sa „malí“ záujemcovia

mohli zahrať v starej lokomotive na rušňovodičov a pri administratívnej budove na hasičov.

Pre tých najdôležitejších, t. j. detských účastníkov, sa pri čakaní na prehliadku fabriky organizátori snažili spestriť čas dielničkami a športovými aktivitami, kde si na svoje prišli menší i väčší. Samozrejme, už pri registrácii bol každý malý návštevník obdarený malým darčekom.

Cementárň Cemmac ďakuje každému návštevníkovi za účasť a, samozrejme, za dodržanie pokynov organizátorov a za disciplinovanosť, vďaka čomu i tento rok všetko prebehlo bez akýchkoľvek závažných problémov aj napriek plnej prevádzke závodu.

Tešíme sa na stretnutie znovu o rok, kedy dúfame, že spolu oslávime 90. výročie založenie cementárne!

Z rokovacej miestnosti na kurty

Vo štvrtok 31. 5. 2018 sa uskutočnil už v poradí 18. tenisový turnaj Cemmac Cup 2018.

Annamária Králiková

Podujatie, ktoré sa konalo v areáli TK 2000 v Hornom Srní, organizoval Cemmac pre svojich obchodných partnerov a tenisových nadšencov ako poďakovanie za doterajšiu spoluprácu. Aj počas tohto ročníka sa zišiel veľký počet hráčov tenisu, ako aj jeho priaznivcov, čo jednoznačne vyzdvihuje fakt, že toto podujatie dosahuje každoročne veľkú obľúbenosť.

Prvé podanie o pohár Cemmac Cupu sa začalo ráno o 9.00 hod. a posledné sety sa dohrávali až okolo 17.00. Napriek rekordným teplotám a tomu, že tímoví spoluhráči boli vylosovaní náhodne, každý hráč ukázal absolútne nasadenie a bojoval do poslednej chvíle. Na kurtoch bola uvoľnená a priateľská atmosféra, ale diváci i tak mohli zažiť aj pár dramatických momentov. Prvenstvo tentoraz putovalo na Moravu víťaznej dvojici Radek Křen/ Radim Straka z firmy Tradix, pričom

pán Straka si víťazný pohár odniesol už druhý rok po sebe.

Ako vždy ani tento rok sa nezabudlo na pasívnych priaznivcov tenisu „nehráčov“, pre ktorých boli pripravené ďalšie športové aktivity pre spestrenie popoludnia. Tí, ktorým nevedelo pražiacie slnko, si mohli vyskúšať hod sekerami na terč, streľbu na futbalovú či hokejovú bránu alebo basketbalový kôš. Najlepšie a najšikovnejšie boli odmenení za ich športové nasadenie a na záver musíme spomenúť, že v takmer výhradne mužskej disciplíne, ako je hod sekerami, vyhrala mladá dáma s rekordným počtom 600 bodov.

V športovom duchu musíme skonštatovať, že zápolenie a nasadenie dokázali zúčastnení preniesť z poľa biznisu na tenisový kurt. A sme veľmi radi, že tradičným podujatím prispievame cez tak zaujímavý a pekný šport k utuženiu obchodných vzťahov a ďalšej spolupráce. Preto je každý ročník pre nás výzvou, keďže záujem naberá rastúcu tendenciu.

KTORÉ AUTO MÁ NAMIERENÉ DO CEMENTÁRNE?

Terézia Kebísková
Mária Šimáková

Ráno o šiestej nás prebúdajú rezké tóny muziky, ktoré znejú z miestneho rozhlasu. Prebúdame sa do veselého májového rána, sviatku práce. Hudobný budíček navodil náladu na dnešnú manifestáciu (slávnostné verejné zhromaždenie), ktorá sa jeden rok oslavuje v našej obci, druhý rok v susednej Nemšovej.

V 50. až 60. rokoch sa oslavovalo v okresnom meste Trenčín, kde pracujúci závodov, študenti stredných škôl mali povinnú účasť na manifestácii. V 70. rokoch sa presunuli oslavy už na vidiek. V týchto rokoch už prosperovali Jednotné roľnícke družstvá, pridružené výroby, prevádzky, kde pracovalo veľa ľudí. Organizátori v každom závode, škole i družstve sa postarali o mávatky, zástavy, ktoré rozdali všetkým v práci alebo v škole. Na drevenej paličke nastrihané pásiky farebného papiera, farebné kvety i holubice, len aby to plápolalo.

Ráno o ôsmej hodine sa pracujúci zišli sviatočne oblečení v rovnošatách, krojoch, plášťoch

Spomienky na májovú históriu

1. máj sa dlhé roky oslavoval sprievodmi plných pracujúceho ľudu i nadšených pionierov.

svojich pracovísk - oddelení, na nádvoiriach závodov. Žiaci základnej školy sa zišli pred školou v oblečení iskričiek, pionierov - plisovaná tmavomodrá sukňa, chlapci nohavice, biela košela, červená pionierska šatka. Žiaci oddiel hasičov bol oblečený v uniformách. Zväzacke oblečenie tvorila tmavomodrá sukňa,

chlapci tmavomodré nohavice, bledomodrá košela, zväzácky odznak na košeli. V závodoch a stanovištiach sa rozdali deťom plynom nafúkané farebné balónky, z ktorých mali deti veľkú radosť. Každý závod, škola, pracoviská z Nemšovej i Horného Srnia mali určenú ulicu, miesto, kde sa sústredili. Okná rodin-

ných domov i bytov boli vyzdobené zástavkami a mávatkami.

Pred Miestnym národným výborom hrala od skorého rána dychovka, kde bola postavená hlavná tribúna. Tu bolo hlavné stanovište manifestácie, kde sa presunuli z jednotlivých ulíc všetci účastníci. Na tribúne stáli: host' z Okresného národného výboru, vedúci predstavitelia obce,

Čelo sprievodu
Hornosrnianskej
cementárne
v 80. rokoch

čania z tribúny prešli na druhú tribúnu, ktorá bola postavená vedľa cintorína oproti kultúrneho domu. Tu už pozorovali celý prechádzajúci sprievod.

Prví kráčali žiaci základných a stredných škôl, ktorým hrala do kroku žiacka dychová hudba. Veselo pokrikovali: „Nech žije prvý máj!“ Mávali ľuďom na tribúnu i na chodníkoch, ktorí im opäťovne mávali mávatkami. Žiaci sa pridali k stojacim na chodníkoch a pozerali na sprievod pracujúcich. Na čele sprievodu závodov Jednotných roľníckych družstiev a prevádzok mal každý závod transparent s názvom, odznak svojho závodu, vlajku a mávatku. Plápoláčky - veľké silonové zástavy jednej farby, ktoré niesli pracovníci. Červené, biele, modré. Väčšie množstvo pôsobilo ako farebná rieka.

Hasiči šli v uniformách so svojím prapúrom. Krojovaná skupina folkloristov v sprievode kráčala tanečným krokom. Pred bočnou tribúnou sprievod pozastavili, zatancovali za tónov dychovky. Každú skupinu manifestujúcich sprevádzali dychovky rezkými skladbami pochodov. Srňanská žiacka dychovka, dve mládežnícke, závodná dychovka cementárne a nemšovská dy-

Hodnotiaca schôdza ZO SZTP Horné Srnie

Štefan Blaho

Dňa 22. marca 2018 sa zišlo v priestoroch Kultúrneho domu v Hornom Srni 120 členov ZO SZTP tejto obce z celkového počtu 152 členov, aby zhodnotili svoju činnosť za rok 2017.

Naplánované akcie sa podarilo splniť - skonštatoval v správe o činnosti predse-da orgnizácie Štefan Blaho, ktorý prítomných oboznámil i s akciami okresnej, krajskej, republikovej organizácie a tiež plánom činnosti a rozpočtovým plánom na rok 2018. Správu o hospodárení a stave finančných prostriedkov v pokladni i na účte predniesol Marián Králik. Medzi najzaujímavejšie akcie patrili jednodňový zájazd, športové popoludnie, návšteva benefičného koncertu v Bratislave, kultúrno-spoločenské posedenie v mesiaci december. Prítomných pozdravila zástupkyňa starostu obce Jarmila Pavlačková, ktorá ospravedlnila neprítomnosť

starostu obce Jozefa Húserku pre chorobu. Na akcii sa nezabudlo ani na jubilantov, ktorým bol pri príležitosti ich životných jubileí odovzdaný malý darček. Medzi jubilantmi bola i stále čiperná 90-ročná pani Vavrová. Minútu ticha sme si uctili členov, ktorí nás navždy opustili. Po ofici-

álnej časti bol podaný dobrý guláš. Všetci pevne veria, že aj v roku 2018 sa plán činnosti podarí splniť. Poďakovanie za pomoc patrí Trenčianskemu samosprávnemu kraju, Obci Horné Srnie, Mestu Nemšová, sponzorom, ktorí nás podporili na jednotlivých akciách alebo poukázaním 2 %.

Jubilanti si zo stretnutia odniesli darčeky. FOTO: ARCHÍV Š. B.

Deti s mávatkami pri tribúne v Nemšovej čakajú na prichádzajúci sprievod, 70-te roky.

cementárne, športu, Jednotného roľníckeho družstva, Pionierskej a zväzackej organizácie, občania, ktorí boli účastníkmi Slovenského národného povstania a partizánskeho odboja.

Oslava sa začala

Dychovka zahrala československú a sovietskú štátnu hymnu. Žiak alebo žiacka základnej školy zarecitovali báseň na tému sviatku práce. Konferencier privítal všetkých prítomných. Host' z Okresného národného výboru predniesol hlavný prejav. Po oficiálnej časti súdruhovia i ob-

chovka. Veľký sprievod kráčal vtedajšou ulicou Súhrada.

Na hornom moste sa sprievod ukončoval. Na nákladné autá sa ukladali transparenty a zástavy, ktoré sa uschovali k budúcim oslavám. Skupiny ľudí po cestách sa naďalej medzi sebou rozprávali a zabávali. Pri kultúraku sa striedali v hre jednotlivé dychovky. Na večer sa vo veľkej sále začala muzika - majáles.

Bol to deň voľna, a tak si ho každý chcel užiť v spoločnosti priateľov a známych. Rokom 1989 oslavy prvého mája zanikli.

FOTO: ARCHÍV T. K.

	ZÁDUCH	VOZÍK S JEDNÝM KOLESOM	EURÓPSKA BANKA PRE OBNOVU A ROZVOJ	SLOVENSKÁ TENISTKA (MONIKA *1989)	KUBÁNSKA CIGARA		SÍDLO NA SRI LANKE	ÚZKA DOSKA	SKRATKA NA RECEPTE	SLZIM	VRECKO, VREČÚSKO (HOVOR.)	PATRIACI ANI		ZNÍŽENÝ TÓN A	SRNÁNSKÝ CEMENT	IMITOVALA ZVUK HODIN
STROJENÉ SPRÁVANIE						OVÁL							ASOCIÁCIA STOLNÉHO TENISU			
UMELECKÝ KOLEKTÍV						FARÁROV POMOCNÍK TRMA-VRMA							MEDZ. KÓD ŠVAJČIARSKA MEDZIN. KÓD ANGOLY			
TAJNIČKA 1														EČV PEZINKU BLAMÁŽ		
DRUH STROMU									DRUH DIVADLA PREBORNÍK							
PODMIENKOVÁ SPOJKA			BEZVÝZ- NAMNÝ ČLOVEK (PEJOR.) ZUBNÝ KAZ (LEK.)					POŠTOVÁ POUKAŽKA LAHKÁ VZOROVANÁ LÁTKA				PREHLIADKA (HOVOR.)	ÚHOR (NEM.) HÁROK PAPIERA (ČES.)			
POMÔCKY: TRABUKO, EBOR, SIDARA, EKALA	PREZÝVKA SRNANA	RASTLINA OBSAHUJÚCA KOKAÍN OBLÚKOVITÁ KOST'					POSTAVA Z KNIHY WINNETOU SPOŠOBOVAL BOLEST'				PRÍLEŽITOSŤ FAKULTA ZDRAVOTNÍC- TVA (SKR.)					
HLTAVO						ZVUK ZVONA OTECKO (FRANC.)				ČASOPIS PRE PODNIKATE- LOV MATKA PANNY MÁRIE						
LIETADLÁ (ZASTAR.)					TAJNIČKA 2											
BEST BRAINS INC. (SKR.)				ZVRATNÉ ZÁMENO	MENO HERCA DELONA											
GRÉCKY BOH VOJNY					ŽELEZNIČNÉ NÁSTUPIŠTE											
RANNÁ VLAHA					ŽENSKÉ MENO (8.3.)											

Villa Zerna 2018

Dňa 23. mája 2018 sa vo veľkej sále kultúrneho domu uskutočnilo slávnostné vyhodnotenie piateho ročníka celoslovenskej literárnej súťaže „Villa Zerna“. V tomto ročníku sme zaznamenali rekordný počet kvalitných prác a porota mala naozaj veľmi ťažkú prácu pri vyhodnocovaní.

Anna Prnová

Celkovo sa do súťaže zapojilo 209 autorov so 474 prácami. Súťaž sa teší veľkej obľube zvlášť u žiakov ZŠ, kde sme zaznamenali 187 prác od 84 autorov, pričom najviac prác sme obdržali v kategórii poézia, a to 130.

V kategórii stredné školy sme obdržali 141 prác od 63 autorov. Ďalšiu pomerne silnú kategóriu tvorili dospelí autori a študenti vysokých škôl, kde sme obdržali 146 prác od 62 autorov. Tak ako aj v ostatných kategóriách najviac prác sme obdržali v kategórii poézia dospelí. Spolu sme ocenili 44 autorov, za čo sa chceme touto cestou poďakovať našim sponzorom, a to spoločnosti Cemmac, a. s., Horné Srnie, spoločnosti Bricol, s. r. o., pánovi Jurajovi Chlebanovi, miestnej akčnej skupine MAS Vršatec a spoločnosti tlačiarne J a K Nemšová.

Ako aj v predchádzajúcich ročníkoch, aj v tomto 5. ročníku sme s podporou Obecného úradu v Hornom Srní mohli vydať zborník víťazných prác „Villa Zerna 2018“. Tento rok sme zborník vydali v objeme 75 kusov, keďže obsahoval väčší počet strán a v porovnaní s prvým ročníkom pribudlo 32 strán. Aj tento fakt svedčí o vyššej úrovni súťaže.

Taktiež sme radi, že sme do súťaže prišli a mohli oceniť aj vysoko aktuálne prí-

spevky kritizujúce dnešnú dobu a dnešnú spoločnosť. Autormi dvoch najlepších príspevkov v tejto oblasti boli pani Dáška Illyová z Ladiac a pán Luboš Jendryščík z obce Radola (okres Kysucké Nové Mesto).

Slávnostné vyhodnotenie „Villa Zerny“ sa nieslo v naozaj príjemnej atmosfére. Úsmev na tvárach účastníkov vyčarili hneď na začiatku členovia folklórneho krúžku Kamenček pod vedením pani Mgr. Evky Šumichrastovej. Účastníkov slávnostného vyhodnotenia privítal pán starosta Jozef Húserka a zároveň odovzdal aj najvzácnejšie ocenenie, a to cenu starostu obce Horné Srnie. V tomto roku ju získala pani Evka Očkayová z Martina.

V dobrej nálade sa pokračovalo vo vystúpeniach tanečného krúžku žiakov zo ZUŠ Nemšová, pod vedením pani Mgr. Alenky Ertlovej a Mgr. Gabiky Mutalovej. Sme radi, že sme mohli privítať nášho pravidelného hosťa Romana Papiernika, ktorý úspešne reprezentuje ZŠ v Hornom Srní na rôznych slovenských a medzinárodných súťažiach v hre na harmonike. Nechýbali ani žiačky z hudobného odboru ZUŠ Nemšová pod vedením pána Mgr. Michala Orechovského, ktoré vykúzlili vese-
lé melódie na gitare a na husliach. V naozaj umeleckej atmosfére pokračovali v druhej časti programu žiaci z divadelného odboru ZUŠ v Dubnici nad Váhom pod vedením pani Mgr. Editky Hrehušovej. Po

Strýco Galko si v obchode u Gitky skúša nohavice. Predavačka mu hovorí:
- Tieto vám sedia ako uliate
- Čo ja viem, ... (dokončenie v tajničke)

umelcoch z radov žiakov ZŠ nasledovali „umelci“ prozaici a poeti, ktorí nám zarecitovali svoje diela v kratučkej literárnej dielni.

Taktiež sme s podporou Obecného úradu v Hornom Srní vydali prvý „Almanach LK PoeMa“, ktorý obsahuje práce členov LK PoeMa, ale aj literátov, ktorí žili a tvorili v našej obci. „Almanach“ sme predstavili v druhej časti kultúrneho programu za asistencie pani Jarky Pavlačkovej. Popri tom všetkom nechýbalo ani bohaté občerstvenie, o ktoré sa postarali členovia LK PoeMa. Takže na záver možno skonštatovať, že sa tento ročník „Villa Zerny“ naozaj vydaril a už teraz sa tešíme na v poradí šiesty ročník, ktorého propozície nájdete na webovej stránke: <http://infolib.sk>.

Spoločenská kronika

Manželstvo uzatvorili

- 7.4.2018 Štefan Tomko
a Katarína Galková
- 14.4.2018 Pavol Bahno
a Michaela Kopuncová
- 5.5.2018 Stanislav Gazda
a Kristína Čulenová
- 26.5.2018 Peter Štefánek
a Lucia Kollárová
- 2.6.2018 Lukáš Blaho
a Jana Horečná

Naši noví občania

- 17.3.2018 Matúš Chrastina
- 22.3.2018 Sabína Labová
- 23.4.2018 Daniel Mikuš
- 19.5.2018 Jakub Vlasatý

Navždy sme sa rozlúčili

- 20.4.2018 Ján Makovec
- 23.4.2018 Miroslav Císar
- 26.4.2018 Vlasta Strhárska
- 10.5.2018 Ján Blaško
- 16.5.2018 Božena Tinková
- 30.5.2018 Elena Vavrušová
- 3.6.2018 Alojz Kebísek
- 18.6.2018 Vlasta Rajcsineczová

Ol'ga Červená

V júli tohto roku sa naša pani učiteľka dožíva krásneho životného jubilea. K tomuto významnému životnému medzníku jej prajeme veľa zdravia, šťastia, Božieho požehnania a ešte veľa fyzickej i duševnej sily a optimizmu.

80 rokov

Bývalí žiaci z Horného Srnia